

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-138>

УДК 657.446

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РИЗИКИ ФОРМУВАННЯ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ ОБЧИСЛЕННЯ ПОДАТКІВ В БІЗНЕСІ

ACCOUNTING SUPPORT AND RISKS OF THE TAX BASE FORMATION FOR CALCULATING TAXES IN BUSINESS

Цегельник Ніна Іванівна

кандидат економічних наук, доцент,
Поліський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6388-9124>

Tsehelnyk Nina

Polissya National University

Визначено що формування податкових надходжень до бюджетів має функціональну залежність від показників обсягів податкової бази, рівня її оподаткування, податкової ставки та структури об'єктів оподаткування. Запропоновано виокремити в системі елементів податку показник податкова база як основи для розрахунку бази оподаткування. Доведено, що основним інструментом виявлення об'єктів оподаткування в господарській діяльності платників податків є бухгалтерський облік. Встановлено, що бухгалтерський облік в процесі формування податкових платежів дозволяє попереджувати ризики та забезпечувати визнання об'єктів оподаткування, здійснення оцінювання господарських операцій для створення інформаційних ресурсів про податкову базу і базу оподаткування. Вбачається, що формування інформації про відстрочені податки та податкові коригування податкової бази необхідно здійснювати в управлінському обліку за центром відповідальності, де приймаються рішення про оптимізацію податкових платежів платника податку.

Ключові слова: бухгалтерський облік, податки, податкова база, об'єкт оподаткування, база оподаткування.

The article examines the application of such mandatory elements of taxation as the object of taxation, the tax base and the base of taxation. The state of formation and receipt of tax payments to the state and local budgets directly depends on the characteristics of these elements. It is determined that the formation of tax revenues to budgets is functionally dependent on the indicators of the tax base and the level of its taxation, the tax rate and the structure of taxable objects. The author emphasizes that there are three elements involved in the calculation of taxes: the object of taxation, the tax base and the base of taxation. It is proposed to identify the tax base indicator in the system of tax elements as the basis for calculating the base of taxation. The author considers the interpretation of the tax base category as the basis for formation of the base of taxation and calculation of tax liabilities of taxpayers. As a result of the study, it is determined that the tax base is a cost, physical or any other characteristic of the taxable object available to the taxpayer, and the base of taxation is a part of the tax base which remains after deduction of tax adjustments in the amount which is not subject to taxation and to which the tax rate is directly applied. It is proved that the main tool for identifying taxable objects in the economic activities of taxpayers is accounting, for which they are the objects of reflection in the system of accounts. The author establishes that accounting, in the tax payment process, allows preventing risks and ensuring recognition of taxable objects, evaluating business transactions to create information resources on the tax base and tax base, and preparing financial and tax reports. It is believed that the formation of information on deferred taxes and tax adjustments to the tax base, the amount of which is not subject to taxation, should be carried out not in the accounting system, since this complicates the assessment of the balance sheet data of business entities, but in management accounting by the center of responsibility, where decisions on optimization of tax payments of the taxpayer are made.

Keywords: accounting, taxes, tax base, taxable object, base of taxation.

Постановка проблеми. Економіка України та її податкова система, з початком повномасштабного вторгнення російських військ,

функціонують в умовах руйнування суб'єктів і об'єктів господарської діяльності, міграції і переміщення громадян, релокації бізнесу та

необхідності адаптації платників податків до безпекових ризиків.

Під впливом цих факторів відбувається зміна не тільки обсягів об'єктів оподаткування та бази оподаткування, а й їхньої структури, що позначається як на формуванні, так і на сплаті податкових платежів до бюджетів.

Водночас, Україна у відносинах з Міжнародним валютним фондом взяла на себе зобов'язання з впровадження інструментів, які мають підвищити ефективність, справедливість і простоту податкової системи. Саме тому, в Україні передбачено необхідність реалізації Національної стратегії доходів України до 2030 року, у якій наголошується на підвищенні ефективності податкового адміністрування, досягнення партнерських відносин між платниками податків, державою та територіальними громадами [10]. При цьому, трансформація формування податкових платежів передбачає використання моделі загальноєвропейського вектору розвитку податкових відносин [15].

Системний підхід до управління податковими платежами має базуватися на інформаційних ресурсах бухгалтерського обліку щодо відображення податкової бази і бази оподаткування за об'єктами оподаткування та нарахованих податкових зобов'язань та їх сплати.

Таким чином, бухгалтерський облік в сфері оподаткування допомагатиме підвищити рівень прозорості та системності господарських операцій, пов'язаних з розподілом доходів платників податків на формування бюджетів держави і територіальних громад, та дозволить забезпечити функціонування ефективного механізму попередження можливого приховування бази оподаткування і податкових платежів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Одним з дискусійних питань при дослідженні елементів загальних засад становлення податків є база оподаткування як основа формування податкових платежів платників податків і надходження доходів до бюджетів держави і територіальних громад. У результаті узагальнення наукових публікацій у цій сфері можна виділи праці Амбрик Л. П. [9], Артюх О. В. [8], Білоусова О. С. [7], Валігура В. А. [1], Герчаківський С. Д. [9], Гетманцев Д. О. [2], Десятнюк О. М. [9], Дмитрів В. І. [9], Заклекта-Берестовенко О. С. [9], Занько Б. М. [4; 5], Іванова А. М. [9], Іванова О. Ю. [9], Калюта Н. Ф. [16], Крисоватий А. І. [9], Лебедзевич Я. В. [6], Луніна І. О. [7], Максимова В. Ф. [8], Маршалок Т. Я. [9], Невідома Д. Р.

[9], Сидорович О. Ю. [9], Сідляр В. В. [16], Ткачик Ф. П. [9], Угрин В. В. [9], Фролова Н. Б. [7], Чистова А. Г. [17], Шигун М. М. [17].

Аналізуючи наукові напрацювання цих вчених в сфері питань нарахування зобов'язань за податками платниками податків, слід відзначити, що системно в аспекті вивчення проблем та їх вирішення щодо визнання об'єктів оподаткування, методики розрахунку податкової бази та відображення на рахунках бухгалтерського обліку бази оподаткування розглянуто не повною мірою. У цьому напрямі необхідно відмітити проведені дослідження і одержані результати Занька Б. М., який розглянув проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення податків [4; 5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Під час формування податкових платежів за наявними у платників податку об'єктів оподаткування велике значення має інформація, яка характеризує такий основний обов'язковий елемент кожного податку як база оподаткування. Інструментом накопичення інформації про бази оподаткування має бути бухгалтерський облік як процес відображення фактів господарського життя платників податків в сфері розрахунку податкових платежів.

Створення достовірної інформації, яка необхідна для обчислення податкових зобов'язань платників податків, потребує відображення на рахунках бухгалтерського обліку показників щодо податкової бази і бази оподаткування.

У цьому зв'язку, залишаються актуальними дослідження стосовно можливостей використання бухгалтерського обліку для одержання інформації про податкову базу за об'єктами оподаткування та базу оподаткування щодо окремих податків.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування важливості для розрахунку податкових платежів формування показників про об'єкти оподаткування з оцінювання податкової бази і бази оподаткування та можливості одержання про них інформації в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Завданням податкової політики будь-якої держави є створення податкової системи, яка забезпечує достатній обсяг надходжень податкових платежів до бюджетів всіх рівнів. При цьому мають бути створені умови для ефективного функціонування економіки держави і територіальних громад, справедливий

підхід до оподаткування суб'єктів господарювання в частині розподілу створеного ними доходу, забезпечення інтегрування бізнесу платників податків у світове співтовариство.

Стан формування та надходження податкових платежів до Зведеного бюджету України наведено на рис. 1.

Формування податкових надходжень має функціональну залежність від системи показників.

$$\begin{aligned} \text{ПНБ} &= \text{ПБО} \times \text{РОП} \times \text{ПСБ} \times \text{PCO}; \\ \text{БОП} &= \text{ПБО} \times \text{РОП}; \\ \text{РОП} &= 1,0 - (\text{ПБЗ} : \text{ПБО}); \\ \text{ПНБ} &= \text{БОП} \times \text{ПСБ} \times \text{PCO}, \end{aligned}$$

де ПНБ – податкові надходження до бюджетів від платників податків; ПБО – податкова база за об'єктами оподаткування платників податків; РОП – рівень оподаткування податкової бази; ПСБ – податкова ставка бази оподаткування; PCO – рівень структурних зрушень об'єктів оподаткування у платників податків; БОП – база оподаткування за об'єктами оподаткування; ПБЗ – податкова база за об'єктом оподаткування, яка не оподатковується платниками податків.

Як видно з поданого алгоритму розрахунку, податкові платежі платників податків

безпосередньо залежать від обсягів використання в господарській діяльності об'єктів оподаткування.

Основним інструментом виявлення об'єктів оподаткування в господарській діяльності платників податків є бухгалтерський облік, для якого вони є об'єктами відображення в системі рахунків. Таким чином, для відображення об'єктів оподаткування в бухгалтерському обліку необхідно мати нормативну базу щодо визнання об'єктів оподаткування, методики оцінювання податкової бази та формування бази оподаткування.

Для визначення сум податків, які повинні перераховувати платники податків до бюджетів, необхідно мати дані не тільки про об'єкти оподаткування, але й їх кількісні характеристики та бази оподаткування. Наявність об'єктів оподаткування як податкової бази не є безпосередньо обставиною, що породжує необхідність сплатити податок. Розрахунок податкових платежів здійснюється на основі бази оподаткування. Виходячи з цього, у розрахунку податків мають приймати участь три елементи: об'єкт оподаткування, податкова база та база оподаткування.

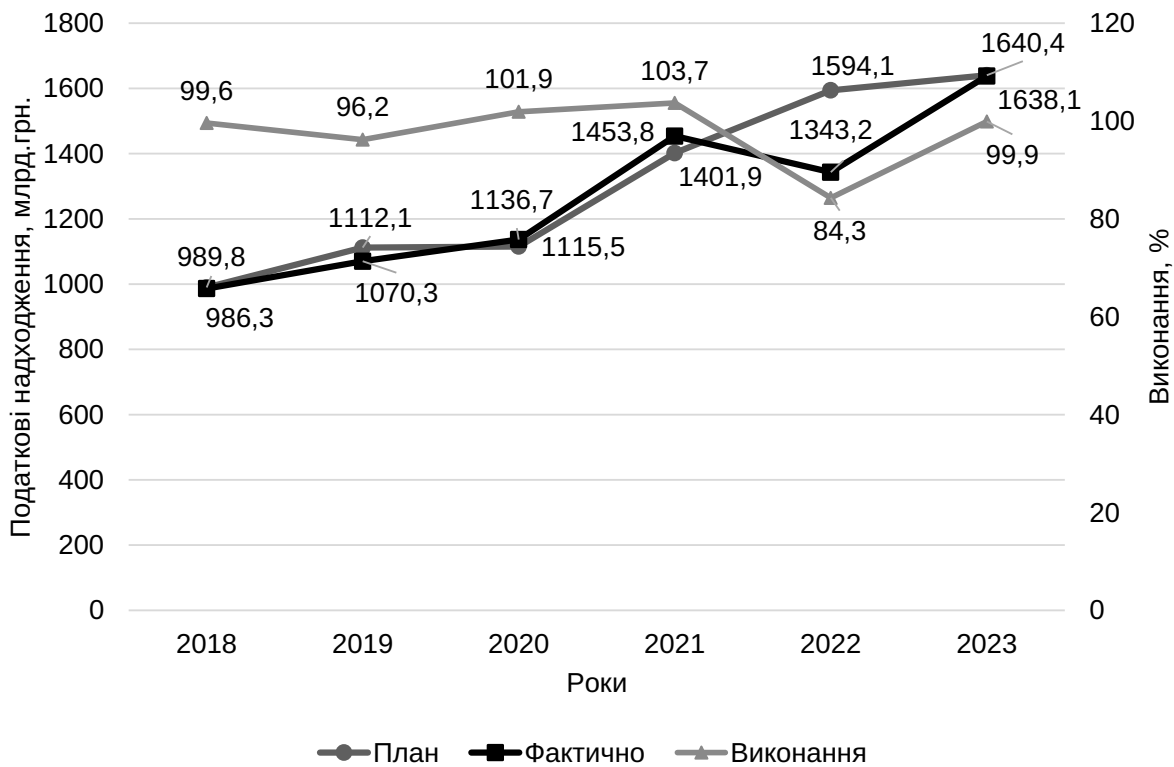

Рис. 1. Динаміка стану формування податкових надходжень до Зведеного бюджету України

Джерело: розроблено автором на основі даних [3]

Проте чинне податкове законодавство дає визначення загального поняття тільки об'єкта та бази оподаткування.

Щодо об'єкта оподаткування, то його нормативне визначення наводиться у двох законодавчих документах з різними дефініціями.

1. Об'єктом оподаткування можуть бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку [11].

2. Об'єктами оподаткування і об'єктами, пов'язаними з оподаткуванням або через які провадиться діяльність, є майно та дії, у зв'язку з якими у платника податків виникають обов'язки щодо сплати податків та зборів [12].

Що стосується поняття «база оподаткування», то воно в податковому законодавстві визнається як фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання [11].

Крім того, в податковому законодавстві визначається зміст бази оподаткування щодо окремих податків (табл. 1).

В окремих випадках розрахунок бази оподаткування з податку на додану вартість має особливості виходячи з характеристики об'єктів постачання та здійснених операцій [11]:

- необоротні активи – виходячи з балансової (залишкової) вартості (звичайної ціни);
- товари в комісійній торгівлі – комісійна винагорода;
- виробничі або невиробничі основні засоби що ліквідуються за самостійним

рішенням платника податків – звичайна ціна, але не нижче балансової вартості.

У зв'язку з викладеним, звернемо увагу, що податкове законодавство не визначає алгоритм розрахунку показника «база оподаткування». Тому, розглянемо, з якими показниками співвідноситься методика розрахунку показника «база оподаткування».

База оподаткування тісно пов'язана з оціночним показником об'єкта оподаткування, який характеризує податкову базу податку. Ідентифікувати базу оподаткування можливо за наступним загальним розрахунком:

$$БОП = ПБО - ПКП,$$

де БОП – база оподаткування податку; ПБО – податкова база податку; ПКП – податкові коригування податкової бази обсяг якої не підлягає оподаткуванню.

Виходячи із загальної методики розрахунку бази оподаткування наведемо приклади її обчислення для окремих податків:

– база оподаткування з податку на доходи фізичних осіб:

$$БПД = ЗДФ - ДНБ - ПЗБ - ПСП,$$

де БПД – база оподаткування з податку на доходи фізичних осіб; ЗДФ – загальний дохід фізичної особи; ДНБ – доходи які не включаються до бази оподаткування; ПЗБ – податкові знижки бази оподаткування; ПСП – податкові соціальні пільги;

– база оподаткування з податку на прибуток:

$$БПО = СПФ - СДН + ЗФР - ЗРФ$$

де БПО – база оподаткування з податку на прибуток; СПФ – створений прибуток визначений у фінансовій звітності відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності; СДН – суми доходів які

Таблиця 1

Нормативне визначення бази оподаткування щодо окремих податків

Види податків	Зміст бази оподаткування
Податок на додану вартість	Договірна вартість операцій з постачання товарів/послуг з урахуванням загальнодержавних податків та зборів
Податок на прибуток	Грошове вираження прибутку визначеного для оподаткування
Податок на доходи фізичних осіб	Загальний остаточно оподатковуваний дохід в грошовій формі
Акцизний податок на електричну енергію	Вартість реалізованої виробленої виробником електричної енергії що є об'єктом оподаткування без урахування ПДВ та акцизного податку
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	Кількість заготовленої деревини за найменуваннями лісових порід та видами сортиментів в щільних куб.метрах

Джерело: упорядковано автором за [1]

не враховуються при формуванні прибутку для оподаткування; ЗФР – збільшення прибутку на податковій різниці; ЗРФ – зменшення прибутку на податковій різниці.

Отже, при розрахунку бази оподаткування за всіма видами податків використовується показник податкової бази, визначення якого відсутнє в податковому законодавстві.

Наведені обставини дозволяють дати визначення поняття податкової бази як вартісної, фізичної чи будь-якої іншої характеристики об'єкта оподаткування, визначеної відповідно до вимірника, до якого застосовується податкова ставка.

Тоді, логічним буде трактування показника «база оподаткування» як частини податкової бази, яка залишається після вирахування з неї податкових коригувань в обсязі, який не підлягає оподаткуванню, і до якої безпосередньо застосовується податкова ставка.

Бухгалтерський облік в платників податків у сфері формування податкових платежів виступає в якості процесу фіксації бази оподаткування на основі господарських операцій щодо об'єктів оподаткування як об'єктів обліку та розрахунку податкової бази і необхідних показників для податкової звітності. При цьому, в системі бухгалтерського обліку необхідно формувати спеціалізовану підсистему обліку, пов'язану з визнанням об'єктів оподаткування, обчисленням податкової бази і бази оподаткування та сплатою податкових платежів.

Основні засади оподаткування – загальність, невідворотність, економічність, нейтральність стабільність та єдиного підходу до встановлення податків [11] перекликаються з принципами бухгалтерського обліку – повне висвітлення, автономність, безперервність, нарахування, превалювання сутності над формою [13].

Формування податкових платежів платниками податків має відбуватися в системі бухгалтерського обліку, процес якого дозволяє попереджувати ризики та забезпечити:

- визнання об'єктів оподаткування об'єктами обліку;
- оцінювання податкової бази і бази оподаткування;
- визначення вартісних характеристик податкових коригувань, які використовуються при розрахунку бази оподаткування;

- оформлення господарських операцій з формування податкової бази;

- відображення операцій пов'язаних з розрахунком та сплатою податкових платежів на відповідних бухгалтерських рахунках;

- створення інформаційних ресурсів для характеристики податкової бази та бази оподаткування;

- складання фінансової, податкової і статистичної звітності за показниками, які необхідні для розрахунку податкових платежів.

Важливу роль у вирішенні цих питань має відігравати управлінський облік податкових платежів. В його системі для потреб управління необхідно формувати інформацію про вартісні показники податкової бази і бази оподаткування та наявні господарські операції, які необхідні для податкових коригувань і розрахунку відстрочених податків.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Проведене дослідження дає змогу здійснити такі висновки:

1. Систему елементів загальних засад податків, визначену в податковому законодавстві, необхідно доповнити поняттям «податкова база», що є основою для розрахунку бази оподаткування.

2. Інформацію щодо наявності об'єктів оподаткування за оцінкою їх як податкової бази і бази оподаткування доцільно формувати в системі рахунків бухгалтерського обліку з відображенням його об'єктів та використанням для складання податкової і фінансової звітності.

3. Формування інформації про відстрочені податки та податкові коригування податкової бази, обсяг якої не підлягає оподаткуванню, необхідно здійснювати не в системі бухгалтерського обліку, оскільки це ускладнює оцінювання даних балансу суб'єктів господарювання, а в управлінському обліку за центром відповідальності, де приймаються рішення про оптимізацію податкових платежів платника податку.

Питання накопичення інформації про податкову базу і базу оподаткування окремих податків, яка використовується для розрахунку податкових зобов'язань в аспекті управлінського контролю за достовірністю нарахування і сплати податків, потребують подальших наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Валігура В. А. Вектори підвищення рівня використання та розширення бази оподаткування ПДВ в Україні. *Ефективна економіка*. 2013. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_4_35
2. Гетманцев Д. О. До питання щодо імплементації інституту cooperative compliance в Україні. *Право і суспільство*. 2018. № 4. С. 206–212. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/4_2018/part_1/39.pdf
3. Державний веб-портал бюджету для громадян: офіційний вебсайт. URL: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2023&budgetType=CONSOLIDATED>
4. Занько Б. М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення місцевих податків і зборів. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. № 19. С. 1266–1271.
5. Занько Б. М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо бази оподаткування для обчислення загальнодержавних податків і зборів. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. № 18. С. 908–914.
6. Лебедзевич Я. В. Сутність бухгалтерського прибутку як бази оподаткування в умовах інституційних змін. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. № 1 (22). С. 206–216.
7. Луніна І. О., Білоусова О. С., Фролова Н. Б. Особливості формування фіскального простору у воєнний та поствоєнний періоди. *Економіка та держава*. 2022. № 4. С. 20–27.
8. Максимова В. Ф., Артюх О. В. Облік у системі оподаткування : Навч. посібник. Одеса : ОНЕУ, 2013. 267 с.
9. Напрями формування податкової політики України в контексті фіскальної децентралізації та розширення бази оподаткування: монографія / А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк, Л. П. Амбрик [та ін.] ; за ред. А. І. Крисоватого, О. М. Десятнюк. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 182 с.
10. Національна стратегія доходів до 2030 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf
11. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
12. Порядок обліку платників податків і зборів: Наказ Міністерства фінансів України 09.12.2011 № 1588. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#n21>
13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
14. Про затвердження місії та Стратегічного плану Державної податкової служби України на 2022-2024 роки: Наказ ДПС від 22.11.2021 № 965. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0965912-21#Text>
15. Програма відповідності кооперації ЄС. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/eu-cooperative-compliance-programme_en
16. Сідляр В. В., Калюта Н. Ф. Діяльність податкових органів щодо розширення бази оподаткування в сучасних умовах. *Актуальні питання фінансової теорії та практики* : зб. матеріалів Дев'ятої заочно-дистанц. наук. конф. студ. і молод. вчених (Тернопіль, 15 квіт. 2022 р.) / гол. редкол. О. П. Кириленко. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. Ч. 2. С. 128–130.
17. Шигун М. М., Чистова А. Г. Зарубіжний досвід бухгалтерського обліку різниць оподаткування та їх відображення у фінансовій звітності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Випуск № 37. С. 100–105.

REFERENCES:

1. Valihura V. A. (2013) Vektory pidvyshchennia rivnia vykorystannia ta rozshyrennia bazy opodatkovannia PDV v Ukraini [Vectors of increasing the level of use and expansion of the VAT tax base in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, vol. 4. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_4_35
2. Hetmantsev D. O. (2018) Do pytannia shchodo implementatsii instytutu cooperative compliance v Ukraini [Regarding the implementation of the cooperative compliance institute in Ukraine]. *Pravo i suspilstvo*, vol. 4, pp. 206–212. Available at: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/4_2018/part_1/39.pdf
3. Derzhavnyi veb-portal biudzhetu dlia hromadian: ofitsiyni vebсайт [State budget web portal for citizens: official website]. Available at: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2023&budgetType=CONSOLIDATED>
4. Zanko B. M. (2018) Problemni aspekty nakopychennia v obliku informatsii shchodo obektiv ta baz opodatkovannia dlia obchyslennia mistsevyykh podatkov i zboriv [Problematic aspects of the accumulation of information on objects and tax bases for the calculation of local taxes and fees]. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 19, pp. 1266–1271.
5. Zanko B. M. (2018) Problemni aspekty nakopychennia v obliku informatsii shchodo bazy opodatkovannia dlia obchyslennia zahalnodержavnykh podatkov i zboriv [Problematic aspects of the accumulation of information on the tax base for the calculation of national taxes and fees]. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 18, pp. 908–914.

6. Lebedzevych Ya. V. (2012) Sutnist bukhhalterskoho prybutku yak bazy opodatkovannia v umovakh instytutsiinykh zmin [The essence of accounting profit as a basis of taxation in conditions of institutional changes]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, vol. 1 (22), pp. 206–216.
7. Lunina I. O., Bilousova O. S., Frolova N. B. (2022) Osoblyvosti formuvannia fiskalnoho prostoru u voiennyi ta postvoiennyi periody [Peculiarities of the formation of the fiscal space in the war and post-war periods]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 4, pp. 20–27.
8. Maksimova V. F., Artiukh O. V. (2013) Oblik u systemi opodatkovannia: Navch. posibnyk [Accounting in the taxation system: Education. manual]. Odesa: ONEU. 267 p. (in Ukrainian)
9. Krysovatoho A. I. (2016) Napriamy formuvannia podatkovoi polityky Ukrainy v konteksti fiskalnoi detsentralizatsii ta rozshyrennia bazy opodatkovannia: monohrafiia [Directions of formation of the tax policy of Ukraine in the context of fiscal decentralization and expansion of the tax base: monograph]. In A. I. Krysovatyi, O. M. Desiatniuk, L. P. Ambryk (Eds). Ternopil : TNEU, 182 p. (in Ukrainian)
10. Natsionalna stratehiia dokhodiv do 2030 roku [National income strategy until 2030]. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf
11. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI [Tax Code of Ukraine dated 02.12.2010 № 2755-VI]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
12. Poriadok obliku platnykiv podatkov i zboriv: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy 09.12.2011 p. № 1588 [Procedure for accounting of taxpayers and fees: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 09.12.2011 p. № 1588]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#n21>
13. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 № 996-XIV [On accounting and financial reporting in Ukraine: Law of Ukraine dated July 16, 1999 № 996-XIV]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
14. Pro zatverdzhennia misii ta Stratehichnoho planu Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy na 2022–2024 roky: Nakaz DPS vid 22.11.2021 № 965 [On the approval of the mission and Strategic Plan of the State Tax Service of Ukraine for 2022–2024: Order of the State Tax Service of Ukraine dated November 22, 2021 № 965]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0965912-21#Text>
15. Prohrama vidpovidnosti kooperatsii YeS [EU cooperation compliance program]. Available at: https://taxation-customs.ec.europa.eu/eu-cooperative-compliance-programme_en
16. Sidliar V. V., Kaliuta N. F. (2022) Diialnist podatkovykh orhaniv shchodo rozshyrennia bazy opodatkovannia v suchasnykh umovakh [Activities of tax authorities regarding the expansion of the tax base in modern conditions]. *Aktualni pytannia finansovoi teorii ta praktyky* : zb. materialiv Deviatoi zaochno-dystants. nauk. konf. stud. i molod. vchenykh (Ternopil, 15 kvit. 2022 r.). Ternopil : ZUNU, pp. 128–130. (in Ukrainian)
17. Shyhun M. M., Chystova A. H. (2021) Zarubizhnyi dosvid bukhhalterskoho obliku riznyts opodatkovannia ta yikh vidobrazhennia u finansovii zvitnosti pidpriemstva [Foreign accounting experience of tax differences and their reflection in the financial statements of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 37, pp. 100–105.